

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت آموزشی

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

چهارچوب تدوین برنامه آموزشی و ضوابط رشته

..... در مقطع

شهریور ۱۳۹۱

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
پیشگفتار	۳
فصل اول	۴
اسامی تدوین کنندگان برنامه	۵
مقدمه - عنوان - تعریف رشته	۶
شرایط و نحوه پذیرش در دوره - مواد امتحانی و ضرایب آن - تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران	۷
جایگاه یا جایگاه های شغلی دانش - فلسفه - دور ها	۸
رسالت - پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان این دوره - نقش های دانش آموختگان در جامعه	۹
وظایف حرفه ای دانش آموختگان در جامعه	۱۰-۱۱
توانمندیها و مهارت های اصلی مورد انتظار	۱۲-۱۳
راهبردهای آموزشی	۱۳
روش ها و فنون آموزشی - انتظارات اخلاقی از فراگیران	۱۴
ارزیابی فراگیر	۱۵
فصل دوم	۱۶
حداقل هیات علمی مورد نیاز - کارکنان دوره دیده یا آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه - فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز - فضاهای اختصاصی مورد نیاز	۱۷
جمعیت های مورد نیاز - رشته و تخصص های مورد نیاز - عرصه های آموزشی مورد نیاز	۱۸
فصل سوم	۱۹
مشخصات دوره	۲۰-۲۱
نمونه مشخصات دروس	۲۲-۲۶
فصل چهارم	۲۷
استانداردهای ضروری برنامه آموزشی	۲۸-۳۰
فصل پنجم	۳۱
ارزشیابی برنامه	۳۲-۳۳
منابع	۳۴
ضمائم	۳۵

به نام او که جان را فکرت آموخت

پیشگفتار

هر برنامه درسی (Curriculum) شامل اجزایی است که تدوین کنندگان آن لازم است به این اجزاء و شیوه نگارش آن توجه ویژه مبذول نمایند.

در این مجموعه راهنما سعی شده است که اجزای برنامه ها به شکل یک چارچوب مشخص ارائه شود تا تهیه کنندگان گرامی برنامه، در حین تدوین برنامه مرتبط با خود، نکته‌ای را از قلم نیندازند. این مجموعه شامل فصول زیر است:

فصل اول (کلیات): شامل ۱۷ خانه (Box) است که توسط کمیته‌های محترم تدوین تکمیل می‌شوند.

عناوین خانه‌ها عبارتند از:

مشخصات تدوین کنندگان و تصویب کنندگان برنامه - مقدمه - عنوان رشته به فارسی و انگلیسی - تعریف رشته در مقطع مربوطه - نحوه پذیرش - مواد امتحانی و ضرائب آن - تاریخچه و سیر تکاملی رشته در جهان و ایران - جایگاه یا جایگاه‌های شغلی دانش‌آموختگان - فلسفه - رسالت - چشم‌انداز - پیامدهای مورد انتظار برای دانش‌آموختگان - نقش‌ها و وظایف اصلی حرفه ای دانش‌آموختگان - توانمندی‌ها و مهارت‌های اصلی دانش‌آموختگان - راهبردها و روشهای آموزشی - انتظارات اخلاقی از فراگیران - ارزیابی فراگیران

فصل دوم (نیازها): شامل ۵ خانه (Box) به شرح زیر است:

هیات علمی مورد نیاز - کارکنان مورد نیاز - فضاهای عمومی مورد نیاز - فضاهای تخصصی مورد نیاز - جمعیت‌های مورد نیاز - تجهیزات سرمایه‌ای مورد نیاز

فصل سوم (ساختار دوره):

سرفصل دروس - مشخصات دروس - منابع درسی - روشهای ارزیابی اختصاصی فراگیران

فصل چهارم (استانداردهای برنامه):

فصل پنجم (ارزشیابی برنامه):

ارزشیابی تکوینی یا درونی - شرایط ارزشیابی نهایی - شاخص‌های ارزشیابی نهایی - مراحل ارزشیابی - متولی ارزشیابی - نحوه بازنگری برنامه

منابع: شامل منابعی است که در تدوین برنامه از آنها استفاده شده است.

ضمائم برنامه: شامل مقررات و ضوابط عمومی و اختصاصی مقطع مربوطه و ضمائمی مرتبط با انتظارات اخلاقی

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته در مقطع

اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه آموزشی:

نام و نام خانوادگی	رتبه
دانشگاه	
•	
•	
•	
•	
•	

اسامی اعضای کمیته هماهنگی:

-
-
-
-
-

اسامی همکاران شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی و شورای معین:

-
-
-
-

مقدمه: شامل (توضیحات کلی در مورد رشته - پیشرفتها - بالندگی‌ها - ضرورت بازنگری - انگیزه‌ها - کمیته تدوین یا بازنگری - مراحل تدوین یا بازنگری - جمله پایانی)

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی: (در اینجا نام مصوب آورده می‌شود و تغییر نام نیازمند مصوبه جدید است):

تعریف رشته: شامل (ذکر رشته اصلی که دوره از آن منشعب شده - ذکر موضوع اصلی و محوری - خدمات محوری دانش‌آموختگان)

برای اعمال تغییرات مورد نیاز در برنامه چه فعالیت‌هایی انجام داده‌اید؟
(نیازسنجی‌های انجام شده - جلسات کارشناسی برگزار شده - مطالعات تطبیقی انجام شده و نظیر آن)

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

(در قسمت زیر مدارك مورد پذیرش نام رشته‌ها و مقاطعي كه مي‌توانند در آزمون دوره شركت نمایند ذكر نماييد)

مواد امتحانی و ضرایب آن:

(در دوره‌هاي كارداني و كارشناسي پيوسته آزمون از طريق كنكور سراسري و نيازي به ذكر مواد امتحاني و ضرايب نمي‌باشد. در دوره‌هاي كارشناسي ناپيوسته آزمون از طريق كنكور سراسري دوره‌هاي ناپيوسته و مواد امتحاني و ضرايب ذكر مي‌شوند. در دوره‌هاي كارشناسي ارشد ناپيوسته مجموع ضرائب ۸، ۱۰ يا ۱۲ مي‌باشد و ضريب زبان عمومي ۲ يا ۳ مجزا محاسبه مي‌شود. در دوره‌هاي دكترتي تخصصي (Ph.D.) مجموع ضرايب ۱۰ يا ۱۵ مي‌باشد.

ردیف	ماده امتحانی	ضریب

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران: شامل (چگونگی پیدایش - سیر

تكاملي - پيشرفت‌ها - موقعيت فعلي در جهان و ايران به تفكيك، حداكثر در يك صفحه)

جایگاه یا جایگاه‌های شغلی دانش‌آموختگان:

فلسفه (ارزش‌ها و باورها): شامل (ارزش‌هایی که در آموزش دوره بر آنها تاکید می‌شوند نظیر: مبانی الهی و معنوی - سلامت محوری- کرامت انسانی- کیفیت زندگی - اولویتهای ملی - عدالت در توزیع سلامت - جامع نگری- جامعه‌نگری - اجتناب از انگزدن - اخلاق حرفه‌ای و نظایر آن):

در تدوین این برنامه، بر ارزشهای زیر تاکید می‌شود:

دورنما (چشم‌انداز):

دورنما منظره ایده‌آل و کاملاً مطلوب از رشته در سه حیطه آموزشی - تولید فکر و خدمات در آینده (مثلاً ۱۰ سال آینده) است. گروه تدوین می‌توانند از مثال زیر استفاده نمایند.

مثال:

در ۱۰ سال آینده، این دوره در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات پزشکی به مردم، در منطقه در ردیف کشورهای برتر و مطرح خواهد بود.

رسالت (ماموریت):

رسالت اصلی هر برنامه، تربیت نیروی انسانی با یک سری ویژگی‌ها است که باید به آن اشاره شود. چنانچه متن زیر مورد قبول گروه تدوین است، می‌توانند از آن استفاده کنند.

رسالت این دوره، تربیت نیروهای آگاه به مسائل عملی روز، توانمند، مسئولیت‌پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه است که تخصص خود را در زمینه‌های در اختیار جامعه قرار دهند.

پیامدهای مورد انتظار از دانش‌آموختگان:

در این قسمت تدوین‌کنندگان انتظارات خود را از نیرویی که تربیت می‌کنند بیان کنند.

دانش‌آموختگان این دوره باید قادر باشند:

-
-
-
-

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

تدوین‌کنندگان بر حسب رشته، از بین نقش‌های زیر نقش‌های دانش‌آموختگان خود را مشخص می‌کنند.

آموزشی	پژوهشی	مشاوره‌ای	تشخیصی
درمانی	مراقبتی	پیشگیری	خدمات
آزمایشگاهی			
مولد	مدیریتی		

وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:

در این قسمت تدوین کنندگان وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان را در هر نقش به صورت عینی، واضح و قابل اندازه‌گیری ذکر می‌کنند. (تعداد وظیفه پیش‌بینی شده برای نقش‌های متفاوت قابل گسترش است)

- در نقش آموزشی

-

-

-

- در نقش پژوهشی

-

-

-

- در نقش مشاوره‌ای

-

-

-

- در نقش تشخیصی

-

-

-

- در نقش درمانی

-

-

-

- در نقش مراقبتی

-

-

-

- در نقش پیشگیری

-

-

-

- در نقش خدمات آزمایشگاهی

-

-

-

- در نقش مولد

-

-

-

- در نقش مدیریتی

توانمندی‌های و مهارت‌های اصلی مورد انتظار

(Expected Competencies)

الف: توانمندی‌های عمومی مورد انتظار: (General Competencies)

چنانچه این توانمندی‌ها با یک رشته یا دوره انطباق نداشت و یا واجد کاستی بود باید بقسط گروه تدوین برنامه اصلاح شود.

توانمندیهای عمومی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- مهارت‌های ارتباطی
- آموزش
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت (سیاستگذاری- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی)
- مبتنی بر شواهد
- حرفه ای گرایی

ب: توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار: (Special Competencies)

توانمندیهای اختصاصی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- تفسیر آزمایشات نظیر:
- کار در محیط‌های حرفه‌ای مانند کار در آزمایشگاهی
- مهارت‌های کار با حیوانات
- سالم‌سازی فیزیکی و روانی محیط کار
- استفاده از وسایل نظیر :
- اندازه‌گیرهای رایج و کالیبراسیون ابزار

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

در این قسمت مهارت‌های عملی (Procedural Skills) در صورتیکه جزو برنامه آموزشی رشته باشد، آورده می‌شود.

مهارت				حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری
مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات	

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

گروه های تدوین ، راهبردهای مرتبط با خود را انتخاب و بقیه موارد را حذف خواهند نمود.

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

☐ تلفیقی از دانشجو و استاد محوری	☐ یادگیری مبتنی بر وظایف (Task based)
☐ یادگیری جامعه‌نگر (community oriented)	☐ یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem based)
☐ آموزش بیمارستانی (hospital based)	☐ یادگیری مبتنی بر موضوع (Subject directed)
☐ یادگیری سیستماتیک	☐ یادگیری مبتنی بر شواهد (evidence based)
☐ آموزش compulsory و در بخش کوچکی از دوره elective	☐ دیسیپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز

روش‌ها و فنون آموزشی:

- در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:
- انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌های و بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - case presentation
- گزارش صبحگاهی - راندهای کاری و آموزشی - آموزش سرپایی - آموزش در اتاق عمل یا اتاق اقدامات عملی
- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه سازی
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- self education, self study

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- در صورتیکه با بیمار سر و کار دارند، منشور حقوقی^(۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با Dress Code^(۳) را رعایت نمایند.
- در صورت کار با حیوانات، مقررات اخلاقی^(۴) مرتبط را دقیقاً رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزات که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۴ و ۳، ۲، ۱ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی

(لطفاً روش‌های مورد نظر را انتخاب کنید و مابقی را حذف نمایید.)
دستیاران با روش‌های زیر ارزیابی خواهند شد.

کتابی ☐ شفاهی ☐ آزمون تعاملی رایانه‌ای ☐ OSCE ☐

OSFE ☐ OSLE ☐

DOPS ☐ آزمون ۳۶۰ درجه ☐

ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنگا (Log book)، نتایج آزمون‌های انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

★ مستمر ★ سالیانه

★ دوره‌ای ★ نهایی

فصل دوم

(حداقل نیازهای برنامه)

حداقل هیات علمی مورد نیاز (تعداد – گرایش – رتبه):

کارکنان دوره دیده یا آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

فضای عمومی مورد نیاز عبارتند از:

- کلاسهای درسی	- اتاق کارورزان	- اینترنت با
سرعت کافی		
- سالن کنفرانس	- بایگانی آموزش	
- اتاق استادان	- اتاق رایانه	

فضاهای اختصاصی مورد نیاز:

جمعیت‌های مورد نیاز:

منظور جمعیت‌های مورد نیاز برای آموزش است، نظیر: بیمار، نمونه-
های آزمایشگاهی، نمونه‌های غذایی، دارویی یا آرایشی و غیره

رشته‌ها و تخصص‌های مورد نیاز:

عرصه‌های آموزشی مورد نیاز:

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس

برنامه آموزشی رشته در مقطع

مشخصات دوره:

نام دوره:

کاردانی □، کارشناسی پیوسته □، کارشناسی ناپیوسته □، کارشناسی ارشد ناپیوسته □، دکتری تخصصی (Ph.D.) □

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

براساس آئین نامه و ضوابط دوره مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی میباشد

تعداد کل واحد های درس:

(کاردانی ۶۴-۶۸ واحد، کارشناسی ناپیوسته ۶۵ واحد، کارشناسی پیوسته ۱۳۰ واحد، کارشناسی ارشد ناپیوسته ۲۸-۳۲ واحد و دکتری تخصصی (Ph.D.) ۴۲-۵۰ واحد)

تعداد واحدهای درسی در این دوره واحد است که به شرح زیر می‌باشد:

واحدهای اختصاصی اجباری (Core) واحد

واحدهای اختصاصی اختیاری (Non Core) واحد

پایان نامه واحد

جمع کل واحد

در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته و Ph.D. جدول دروس کمبود و یا جبرانی ذکر می‌شود:

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره رشته

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیشنیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی*	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶	-
جمع								

منظور دروسی است که دانشجویان در مقطع تحصیلی قبلی آنها را نگذرانده‌اند و گذراندن آن در این رشته ضروری است.

دانشجو موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تائید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر تعداد ۲۴ واحد (کارشناسی ارشد ناپیوسته) ۱۶ واحد (دکتری تخصصی Ph.D.) از دروس کمبود جبرانی (جدول الف) را بگذرانند.
* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده اند الزامی می باشد.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (core) برنامه آموزشی. دوره رشته.....

پیشنیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
جمع								

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (non core) برنامه آموزشی. دوره رشته

(حداقل ۲ برابر تعداد واحدهایی که دانشجو می‌گذراند لازم است پیشنهاد شود)

پیشنیاز	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
جمع								

* دانشجو می‌بایست واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه موردنظر، موافقت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.

* در صفحات بعدی تعدادی نمونه سرفصل دروس به عنوان مثال آورده شده است.

کد درس: ۰۱

نام درس: سیستمهای اطلاع‌رسانی پزشکی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: دانشجو باید در پایان این درس بتواند اجزاء مختلف یک رایانه شخصی را بشناسد و عملکرد هریک را بداند، با سیستم عامل ویندوز آشنا باشد، بتواند آن را نصب و رفع ایراد بکند و کار با برنامه‌های کاربردی مهم را فرا گیرد. همچنین توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه‌ای و روشهای مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته تحصیلی خود را داشته باشد و با سرویسهای کتابخانه‌ای دانشگاه محل تحصیل خود آشنا شود. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی با مرورگرهای معروف اینترنت است به گونه‌ای که دانشجو بتواند با موتورهای جستجو کار کند و با سایتهای معروف و مفید اطلاعاتی را به دست آورد. در پایان، دانشجو باید توانایی ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی جهت ارسال و دریافت نامه و فایل را داشته باشد.

شرح درس: در این درس دانشجو با اجزای مختلف رایانه‌ی شخصی، سیستم عامل ویندوز، اینترنت، سایتهای مهم، پست الکترونیکی و بانکهای اطلاعاتی آشنا می‌شود تا بتواند به طور عملی از رایانه و امکانات آن برای مطالعه و تحقیق در رشته خود استفاده کند.

رئوس مطالب (۹ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی):

*آشنایی با رایانه‌ی شخصی:

۱- شناخت اجزای مختلف سخت افزاری رایانه شخصی و لوازم جانبی.

۲- کارکرد و اهمیت هریک از اجزای سخت افزاری و لوازم جانبی.

*آشنایی و راه‌اندازی سیستم عامل ویندوز:

۱- آشنایی با تاریخچه‌ی سیستم عامل‌های پیشرفته خصوصاً ویندوز.

۲- قابلیت و ویژگی‌های سیستم عامل ویندوز.

۳- نحوه‌ی استفاده از Help ویندوز.

۴- آشنایی با برنامه‌های کاربردی مهم ویندوز.

آشنایی با بانکهای اطلاعاتی مهم و نرم افزارهای عملی - کاربردی رشته تحصیلی.

۱- معرفی و ترمینولوژی اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با نرم افزارهای کتب مرجع رشته تحصیلی روی لوح فشرده و نحوه استفاده از آنها.

۳- آشنایی با بانکهای اطلاعاتی نظیر: Medline, Embase, Biological Abstract و ... و نحوه‌ی جستجو در آنها.

۴- آشنایی با مجلات الکترونیکی Full-Text موجود روی لوح فشرده و روشهای جستجو در آنها.

*آشنایی با اینترنت:

۱- آشنایی با شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با مرورگرهای مهم اینترنت و فراگیری ابعاد مختلف آن.

۳- فراگیری نحوه‌ی تنظیم مرورگر اینترنت برای اتصال به شبکه.

۴- نحوه‌ی کار و جستجو با موتورهای جستجوی مهم.

۵- آشنایی با چند سایت معروف و مهم رشته‌ی تحصیلی.

منابع درس:

1-Finding Information in Science, Technology and Medicine Jill Lambert, Taylor & Francis ,latest edition

2- Information Technology Solutions for Healthcare Krzysztof Zieliński et al., ,latest edition

شیوه ارزشیابی فراگیر:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره بصورت تشریحی انجام می‌شود.

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در استفاده از رایانه، سیستم عامل ویندوز و جستجوی اینترنتی با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد.

نام درس: اصول اپیدمیولوژی

کد درس: ۰۲

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: در پایان درس دانشجو باید با اصول و روش های اپیدمیولوژی آشنا باشد، توانایی محاسبه ی اندازه های سلامت و بیماری را کسب کرده باشد. انواع مطالعات اپیدمیولوژیک و مشخصات و موارد کاربرد هر یک را به خوبی بداند. مهارت مقدماتی در استنباط نقادانه متون اپیدمیولوژی مربوط به سلامت جامعه کسب کرده باشد

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی (دامنه اپیدمیولوژی - شدت بیماری - مدل‌های بیماری)
 - اندازه های سلامت و بیماری (ریسک، شانس و میزان)
 - اندازه های برآورد اثر (خطر نسبی و مطلق)
 - ارزیابی قدرت و محدودیت منابع مختلف اطلاعات اپیدمیولوژی
 - اصول طراحی مطالعات
 - مطالعات مقطعی و اکولوژیک، قدرت و محدودیت ها
 - مطالعات همگروهی، قدرت و محدودیت ها
 - مطالعات مورد شاهدهی، قدرت و محدودیت ها
 - مطالعات مداخله ای، قدرت و محدودیت ها
 - تفاوت ارتباط آماری و علیت خطای تصادفی، تورش و مخدوش شدن در مطالعات اپیدمیولوژی
 - مفاهیم حساسیت، ویژگی و ارزش اخباری، غربالگری
 - سامانه‌ی مراقبت
 - بررسی اپیدمی‌ها
- منابع اصلی درس:**

1- Epidemiology.. W.B.Saunders Company, latest edition.Gordis L

۲-ملک‌افضلی ح، مجدزاده ر، فتوحی ا و همکاران. روش‌شناسی پژوهش‌های کاربردی در علوم پزشکی: آخرین انتشار

شیوه ارزش‌یابی فراگیر:

فعالیت های کلاسی ۲۰٪ نمره‌ی کل
امتحان پایان ترم ۸۰٪ نمره‌ی کل

هدف کلی درس: دانشجویان باید توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه ای و روش های مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته تحصیلی خود را داشته باشد و با سرویس های کتابخانه ای دانشگاه محل تحصیل خود آشنا شود. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی با مرورگرهای معروف اینترنت است به گونه ای که دانشجوی بتواند با موتورهای جستجو کار کند و با سایت های معروف و مفید اطلاعاتی رشته خود آشنا شود. در پایان، دانشجوی باید توانایی ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی جهت ارسال و دریافت نامه و فایل را داشته باشد.

همچنین دانشجوی بتواند با فراگیری اصول آمار و استنتاج آماری متغیرهای یک تحقیق را نام برده و شاخص های خلاصه سازی مناسب آنها را محاسبه نماید. نمودار متناسب با متغیرهای یک تحقیق را نام برده و آنرا رسم نماید. نرمال بودن توزیع داده های یک تحقیق را مورد بررسی قرار دهد، یافته های خارج از اندازه را مشخص کند و تغییر متغیرهای لازم برای نرمال کردن توزیع داده ها را انجام دهد. روشهای آماری آزمون فرضیه را نام ببرد. آزمون متناسب با متغیرها و روش تحقیق یک مطالعه را نام ببرد. آزمون های آماری انتخاب شده را انجام دهد. نتایج حاصل از آزمون های آماری را تفسیر کند، نتایج را بصورت مناسب گزارش کند. و نیز در این درس دانشجوی با اجزای مختلف رایانه ی شخصی، سیستم عامل ویندوز، اینترنت، سایت های مهم، پست الکترونیکی و بانک های اطلاعاتی آشنا می شود تا بتواند به طور عملی از رایانه و امکانات آن برای مطالعه و تحقیق در رشته خود استفاده کند.

شرح درس و رئوس مطالب (۴۳ ساعت نظری + ۱۷ ساعت عملی):

- ۱ - تعاریف و مفاهیم اولیه: متغیر و پراکندگی؛ شاخص های تمایل به مرکز؛ شاخص های پراکندگی؛ شاخص های توزیع؛ اشتباه سیستماتیک، صحت و دقت
- ۲ - رسم نمودار: هیستوگرام (Histogram)؛ نمودارهای خطی (line) و پراکندگی (Scatter)؛ نمودارهای روی هم (Overlay)
- ۳ - تغییر متغیر و نقاط پرت: تغییر متغیرهای شایع؛ نقاط پرت (Outliers)
- ۴ - تخمین و آزمون فرضیه: تخمین آماری و محدوده اطمینان؛ آزمون فرضیه؛ مقایسه میانگین و واریانس دو نمونه با هم؛ برآورد نسبتها و آزمون فرضیه آنها؛ مقایسه نسبتها در دو نمونه مزدوج و غیر مزدوج

۵- رگرسیون: رگرسیون خطی ساده؛ برآورد پارامترهای رگرسیون؛ آزمون فرضیه پارامترهای رگرسیون؛ منحنی آزادسازی دارویی؛ مقایسه دو خط رگرسیون با همدیگر؛ رگرسیون معکوس و کاربرد آن در منحنی کالیراسیون؛ پایداری داروها

۶- آنالیز واریانس: آنالیز واریانس یکطرفه؛ مقایسه های پس از آنالیز واریانس

۷- مباحث زیر بر حسب انتخاب دانشجویان و به تناسب پایان نامه آنها برای کار گروهی: آنالیز واریانس دوطرفه؛ تعیین سینترژیسم، آنتاگونیسم و اثر جمعی بعد از آنالیز واریانس دوطرفه؛ آنالیز واریانس در مشاهدات مکرر؛ آنالیز واریانس کوواریانس؛ آنالیز منحنی دوز- پاسخ در پاسخهای پیوسته و غیرپیوسته؛ نسبت پوتنسی دو دارو؛ بهینه سازی؛ رگرسیون چند متغیره؛ رگرسیون

غیرخطی و کاربرد آن در مدل‌های فارماکوکینتیک، مدل‌های شکسته یا تکه ای و منحنی دوز- پاسخ؛ تحلیل سری‌های زمانی؛ تحلیل زمان بقاء؛ کنترل کیفیت آماری؛ آزمون‌های غیر پارامتریک؛ آزمون‌های آماری برای هم‌ارزی زیستی؛ بررسی اعتبار روش‌های اندازه‌گیری؛ ارزیابی پرسشنامه

منابع اصلی

- ۱- محمد ک. ملک‌افضلی ح، نه‌پتیان و. روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی. آخرین انتشار
- 2-Rosner B. Fundamentals of Biostatistics. 6th Edition. Belmont, CA: 2- Thomson
Brook/Cole, latest edition
- 3-Daniel W. Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences. New Jersey:
John Wiley & Sons, latest edition
- 4-Dowdy S, Wearden S. Statistics for Research.. New York:4- Wiley, latest edition
- ۵- ج. سی. میلر و ج. ان. میلر؛ "آمار برای شیمی تجزیه"، آخرین انتشار
- ۶- کن جی: "یکصد آزمون آماری"، آخرین انتشار
- ۷- تحقیق در سیستم‌های بهداشتی، WHO سازمان بهداشت جهانی، "آخرین انتشار
- 8-Designing and Conducting Health System Research Projects, Corlien M.Varkevisser
,latest edition

شیوه ارزیابی فراگیر :

۵۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی؛ ۴۰٪ کارگروهی در حین ترم؛ ۱۰٪ حل مسئله

فصل چهارم

استانداردهای برنامه

استانداردهای ضروری برنامه‌های آموزشی

* ضروری است ، برنامه آموزشی (Curriculum) مورد ارزیابی در دسترس اعضای هیئت علمی و فراگیران قرار بگیرد.

* ضروری است ، طول دوره ، طبق مقررات، توسط دانشگاه های مجری رعایت شود .

* ضروری است فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبول ، منطق با توانمندی‌های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه ی مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند .

* ضروری است ، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است ، فرا گیران بر حسب نیم‌سال تحصیلی ، مهارت‌های مداخله‌ای اختصاصی لازم را بر اساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند .

* ضروری است ، در آموزش‌ها حداقل از ۷۰٪ روش‌ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه ، استفاده شود .

* ضروری است ، فراگیران در طول هفته طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته ، وظایف خود را تحت نظر استادان ویا فراگیران سال بالاتر انجام دهند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد .

* ضروری است ، فراگیران ، طبق برنامه ی تنظیمی گروه ، در برنامه‌های آموزشی و پژوهشی نظیر : ، کنفرانس‌های درون بخشی ، سمینارها، انجام کارهای تحقیقاتی و مشارکت در آموزش رده های پایین‌تر حضور فعال داشته باشند و برنامه ی هفتگی یا ماهانه آموزشی گروه در دسترس باشد .

* ضروری است ، فراگیران بر حسب سال تحصیلی ، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه

مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود..

* ضروری است ، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری‌های علمی از قبل پیش‌بینی‌شده و برنامه‌ریزی‌شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری‌ها باشند ، در دسترس باشد .

* ضروری است ، فراگیران مقررات Dress code (مقررات ضمیمه) را رعایت نمایند .

* ضروری است ، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در برنامه آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تأیید گروه ارزیاب قرار گیرد .

* ضروری است ، منابع درسی اعم از کتب و مجلات موردنیاز فراگیران و هیات علمی ، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس آنان باشد .

* ضروری است ، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه ، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است ، فراگیران در طول دوره خود ، در برنامه های پژوهشی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است ، در گروه آموزشی اصلی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها ، گواهی‌های فعالیت‌های آموزشی خارج از گروه اصلی، تشویق‌ها، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود .

* ضروری است ، گروه برای تربیت فراگیران دوره ، هیات علمی موردنیاز را بر اساس تعداد ، گرایش و رتبه ی مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد .

* ضروری است ، بخش برای تربیت فراگیران دوره ، کارکنان دوره‌دیده موردنیاز را طبق موارد مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد .

* ضروری است ، دوره ، فضاهای آموزشی عمومی موردنیاز را از قبیل : کلاس درس اختصاصی ، قفسه کتاب اختصاصی در گروه و

- کتابخانه عمومی ، مرکز کامپیوتر و سیستم بایگانی علمی در اختیار داشته باشد .
- * ضروری است ، دوره ، فضاها ، اختصاصی موردنیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه در سطح دانشگاه در اختیار داشته باشند .
- * ضروری است ، تعداد و تنوع جمعیت های مورد نیاز برای انجام پژوهشها در محل تحصیل فراگیران ، بر اساس موارد مندرج در برنامه در دسترس باشد .
- * ضروری است ، به ازای هر فراگیر در صورت نیاز به تعداد پیش‌بینی‌شده در برنامه ، تخت بستری فعال (در صورت نیاز دوره) در اختیار باشد .
- * ضروری است ، تجهیزات موردنیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت تجهیزات ، مورد تأیید گروه ارزیاب باشد .
- * ضروری است ، عرصه‌های آموزشی خارج از گروه ، مورد تأیید قطعی گروه‌های ارزیاب باشند .
- * ضروری است ، دانشگاه ذیربط یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی ، واجد ملاک‌های مندرج در برنامه باشد .
- استانداردهای فوق ، در ۲۵ موضوع ، مورد تصویب شورای معین شورای عالی برنامه ریزی آموزش علوم پزشکی قرار گرفته و جهت پیگیری و اجرا در اختیار واحدهای ذیربط قرار داده می شود .
ضمناً يك نسخه از آن در انتهای کلیه برنامه های مصوب آورده خواهد شد .

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱ گذشت سال از اجرای برنامه
- ۲ تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

معیار:

- ★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه: درصد
- ★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه: درصد
- ★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه: درصد
- ★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان

شیوه ارزیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش-آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل تدوین شده
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزیابی و

متولی ارزیابی برنامه:

متولی ارزیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
 - درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
 - طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
 - بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیشنهاد
- برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

منابع

(شامل)

.....
.....
(.....)

ضمائم

ضمیمه شماره ۱

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

- ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
- ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
- ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
- ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
- ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
- ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت های درمانی بیماران باشد؛
- ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
- ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
- ۱-۹) توجه ویژه ای به حقوق گروه های آسیب پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
- ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
- ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
- ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
- ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
- ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده اش در زمان احتضار می باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛

- ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم های حمایتی در زمان پذیرش ؛
- ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه ی حرفه ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه ای آنها با یکدیگر؛
- ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار ؛
- ۲-۱-۵) نحوه ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشک ی در طول درمان ؛
- ۲-۱-۶) کلیه اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان ؛
- ۲-۲) نحوه ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :
- ۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی های فردی و ی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار و ی قرار گیرد، مگر اینکه:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه ی ارائه ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این که عدم اطلاع بیمار، و ی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد ؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه ی اطلاعات ثبت شده در پرونده ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.**
- ۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط ؛
- ۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور ؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری و ی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت ؛
- ۳-۱-۴) قبول یا رد درمان ها ی پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم گیری می‌باشد ثبت و به عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم گیری و ی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه کنندگان خدمات سلامت و تصمیم گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۱-۲-۳) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛
۲-۲-۳) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.

۱-۴) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛
۲-۴) در کلیه مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
۳-۴) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛
۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۱-۵) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذیصلاح شکایت نماید؛
۲-۵) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛
۳-۵) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود. در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نخوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی * باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد. لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

- لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:
- ۱-روپوش سفید بلند) در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
 - ۲-روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
 - ۳-تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
 - ۴-استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
 - ۵-دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
 - ۶-شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
 - ۷-پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده ، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نامتعارف باشد.

* منظور از گروه پزشکی، شاغلین در حرف پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، پرستاری، مامایی، توانبخشی، بهداشت، تغذیه، پیراپزشکی، علوم پایه و فناوریهای نوین مرتبط با علوم پزشکی است.

- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هرگونه انگشتر طلا، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل ممنوع می باشد.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا ، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- ادوکلن و عطره های با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزشی پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، فراگیران و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیکیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.

مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی

حیوانات نقش بسیار مهمی در ارتقاء و گسترش تحقیقات علوم پزشکی داشته و مبانی اخلاقی و تعالیم ادیان الهی حکم می‌کند که به رعایت حقوق آنها پایبند باشیم. بر این اساس محققین باید در پژوهش‌هایی که بر روی حیوانات انجام می‌دهند، ملزم به رعایت اصول اخلاقی مربوطه باشند، به همین علت نیز بر اساس مصوبات کمیسیون نشریات، ذکر که کمیته اخلاق در مقالات پژوهشی ارسالی به نشریات علمی الزامی می‌باشد. ذیلاً به اصول و مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی اشاره می‌شود:

- ۱- فضا و ساختمان نگهداری دارای امکانات لازم برای سلامت حیوانات باشد.
- ۲- قبل از ورود حیوانات، بر اساس نوع و گونه، شرایط لازم برای نگهداری آنها فراهم باشد.
- ۳- قفس‌ها، دیوار، کف و سایر بخش‌های ساختمانی قابل شستشو و قابل ضد عفونی کردن باشند.
- ۴- در فضای بسته شرایط لازم از نظر نور، اکسیژن، رطوبت و دما فراهم شود.
- ۵- در صورت نگهداری در فضای باز، حیوان باید دارای پناهگاه باشد.
- ۶- فضا و قفس با گونه حیوان متناسب باشد.
- ۷- قفس‌ها امکان استراحت حیوان را داشته باشند.
- ۸- در حمل و نقل حیوان، شرایط حرارت و برودت، نور و هوای تنفسی از محل خرید تا محل دائم حیوان فراهم باشد.
- ۹- وسیله نقلیه حمل حیوان، دارای شرایط مناسب بوده و مجوز لازم را داشته باشد.
- ۱۰- سلامت حیوان، توسط فرد تحویل‌گیرنده کنترل شود.
- ۱۱- قرنطینه حیوان تازه وارد شده، رعایت گردد.
- ۱۲- حیوانات در مجاورت حیوانات شکارچی خود قرار نگیرند.
- ۱۳- قفس‌ها در معرض دید فرد مراقب باشند.

- ۱۴ - امکان فرار حیوان از قفس وجود نداشته باشد.
- ۱۵ - صدهای اضافی که باعث آزار حیوان می‌شوند از محیط حذف شود.
- ۱۶ - امکان آسیب و جراحت حیوان در اثر جابجایی وجود نداشته باشد.
- ۱۷ - بستر و محل استراحت حیوان بصورت منظم تمیز گردد.
- ۱۸ - فضای نگهداری باید به طور پیوسته شستشو و ضد عفونی شود.
- ۱۹ - برای تمیز کردن محیط و سالم سازی وسایل کار ، از مواد ضد عفونی کننده استاندارد استفاده شود.
- ۲۰ - غذا و آب مصرفی حیوان مناسب و بهداشتی باشد.
- ۲۱ - تهویه و تخلیه فضولات به طور پیوسته انجام شود به نحوی که بوی آزار دهنده و امکان آلرژی زایی و انتقال بیماری به کارکنان، همچنین حیوانات آزمایشگاهی وجود نداشته باشد.
- ۲۲ - فضای مناسب برای دفع اجساد و لاشه حیوانات وجود داشته باشد.
- ۲۳ - فضای کافی، راحت و بهداشتی برای پرسنل اداری، تکنیسین ها و مراقبین وجود داشته باشد.
- ۲۴ - در پژوهشها از حیوانات بیمار یا دارای شرایط ویژه مثل بارداری و شیردهی استفاده نشود.
- ۲۵ - قبل از هرگونه اقدام پژوهشی، فرصت لازم برای سازگاری حیوان با محیط و افراد فراهم باشد.
- ۲۶ - کارکنان باید آموزش کار با حیوانات را دیده باشند.

شرایط اجرای پژوهش های حیوانی

- ✓ گونه خاص حیوانی انتخاب شده برای آزمایش و تحقیق ، مناسب باشد.
- ✓ حداقل حیوان مورد نیاز برای صحت آماری و حقیقی پژوهشی مورد استفاده قرار گیرد.
- ✓ امکان استفاده از برنامه های جایگزینی بهینه به جای استفاده از حیوان وجود نداشته باشد.

- ✓ در مراحل مختلف تحقیق و در روش اتلاف حیوان پس از تحقیق ، حداقل آزار بکار گرفته شود.
- ✓ در کل مدت مطالعه کدهای کار با حیوانات رعایت شود.
- ✓ نتایج باید منجر به ارتقاء سطح سلامت جامعه گردد.